GWALARN

SEI CHONAGON

NOTENNOU AR GOUBENNER

36

DU 1931

Gwalarn
Niv. 36
7-vet Bloavez
DU 1931

DISUL DA NOZ

gant D. K. KONGAR

SEI CHONAGON

NOTENNOU AR GOUBENNER

LAKAET E BREZONEG
GANT
ROPARZ HEMON

2

Raklavar

« *Notennou ar Goubenner* », m'hon eus tennet diouto ar pennadouigou da heul, a vez sellet outo evel unan eus pennoberou lennegez Bro Japan, hag e c'heller o lakaat e-touez bamusa hag hoalusa levriou ar bed. Skrivet e voent e derou an unnekvet kantved, gant eur vaouez, Sei Chonagon, a oa plac'h a enor gant an impalaerez Sadako. Desketbras e oa Sei Chonagon, speredek, ha teodet-fall. Seul skedusoc'h e oa bet derou he buhez, seul deñvaloc'h e voe an dibenn anezi. Heulia a reas an impalaerez, bet dilezet gant he fried. Goude se ez eas da leanez. En diwez, war a lavarer, e rankas kantren da glask he bara, hag e varvas en dienez.

Pa lennis al levr-se evit an dro genta e oan pemzek pe c'houezek vloaz. Va heuliet en deus abaoe bepred. E adlenn a ran da vihana eur wech bep bloaz. Ha m'em befe da zibab eun nebeut levriou da gas ganin e-kreiz eur gouelec'h bennak, e-touez an nebeut-se hen lakafen.

Va gwella am eus graet da drei ar pennadou da heul e brezoneg. Ne ouzon dare pe skeudenna a reont ar skrid japanek, pe ne reont ket. War am eus klevet, n'eus e bro Japan nemet eur bagadig gouizieien barrek da lenn « Notennou ar Goubenner ». En doare ma tle beza etre ar skrid koz ha

va zroidigez nouspet troidigez all, resis pe diresis, hep ma vefen gouest da c'houzout.

Ha padal, merzout a ran perziou dreist e stumm-skriva Sei Chonagon, a ra d'in soñjal e stumm-liva he c'henvroiz, — (anez e vefe ar stumm-liva-se a ra d'in faltazia stumm-skriva Sei Chonagon) : hec'h eeunded ouiziek, hec'h ampartiz da zisplega kalz e nebeut geriou oc'h implijout atao ar ger reiz, he blizidigez skañv ha difazi. Evit gwir, eun tammig re voan eo ar vouedenn meur a wech, eun tammig re vresk ar glorenn. Pa brederier avat ez eo labour eur vaouez, eul labour en deus treuzet ar c'hantvedou da zont betek ennomp ken beo, ken fresk, ken a-c'hiz-bremañ, e ranker chom sabatuet gant ijin ar vaouez-se, a zo bet trec'h d'an amzer, — ha d'ar pellder, peogwir e skiltr he mouez hizio war aodou pella ar C'huz-Heol. Tro he defe da lavarout adarre, evel ma ra ken alies : « pegen souezus ez eo ! »

R. H.

TRAOU DIBAOT

Eur mab-kaer meulet gant e dad-kaer.

Eur verc'h-kaer meulet gant he mamm-gaer.

Pinsedou-divleva arc'hant a denn mat ar bleo.

Eur mevel na gav ket abeg gant e vestr.

Eun den didech ha disi, yac'h a gorf hag a spered, berr-ha-berr, dinamm.

Tud o loja a-gevret, atao habask ha doujus an eil re ouz ar re all. Sed aze eun dra na weler ket nemeur.

Mirout disaotr al levriou ma eilskriver warno kontadennou, barzonegou, hag all.

TRAOU A GOLL PA VEZONT LIVET

Ar jenofl.

Bleuniou-kerez.

Dremmou ar wazed hag ar merc'hed, pa vezont brao, a vez atao bravoc'h eget pa vezont livet en eur gontadenn.

TRAOU A C'HOUNEZ PA VEZONT LIVET

Eur wezenn-bin.

Parkeier an dibenn-hañv.

Eur wenodenn roc'hellek war ar menez.

Ar garaned en oabl.

Ar c'hirvi war al leton.

Ar goañv yen-sklas.

Ar hañv tomm-grizias.

TRAOU FROMUS

Da zibenn gwengolo pe da zerou here, mouez ar grilhed, ken gwan, ken gwan, ma ne ouzer dare, war-bouez selaou, pe o c'hlever pe n'o c'hlever ket.

Eur yar o pigosat he foñsined.

Ar glizennou lieslivek, a-ispilh, e-giz mein skedus, ouz beg geotennou rouestlet an diskar-amzer.

D'an abardaez, war lez ar stêr, an deliou bambouz flouret gant anal an aezenn-noz.

Dihuni da c'houlou-deiz.

Dihuni e-kreiz an noz. Fromus eo.

Daou garedig o pokat an eil d'egile, dre guz diouz an den a glask hẹrzel.

Da zibenn ar mizvez-loar, goude eun nozvez tremenet o kaozeal. A-daol-trumm ec'h en em ziskouez en oabl eur greskennig, disliv, disliv-kenañ, dihewel, o pignat goustad a-zioc'h ar run. Doaniusat, fromusat tra !

Eur geriadenn war ar menez, sebeliet-holl gant an erc'h.

Parkeier an dibenn-hañv, enno beleien goz o tibuna pedennou.

Eul liorz, enni lastez hag uhelenn-wenn o kreski mesk-ha-mesk.

Gwazed ha merc'hed kenedus meurbet, truilhou en-dro d'ezo.

Apoueilh eun ti, garlantezet-holl a houpez, skleur-arc'hant al loar fennet dre-holl, o sklaeria korniouigou dister, hag an aezenn o tremen, blot ha c'houek.

TRAOU DIAEZUS

Kredi a ra d'eoc'h emañ eun den ouz ho koulenn. Redek a rit davetañ. Eun all eo a c'houlenne. Diaezus eo dreist-holl pa edo an den-se e soñj ober eur prof.

Tamall a rit unan bennak a vouez izel. Eur bugel, klevet gantañ kement hoc'h eus lavaret, a ya da flatra. Na diaezus ez eo !

Eun den, daerou en e zaoulagad ,a zispleg d'eoc'h eun darvoud ankenius-meurbet, ha n'hoc'h eus c'hoant ebet da ouela. Striva a ran neuze da enkrezi va ene, klask a ran eun daeraouenn e korn va lagad, ha peurliesa ne gavan ket.

TRAOU SKEDUS HA GLAN

Listri ha traouachou porselen.

Tasou-metal nevez.

Plezennou-kolo nevez walc'het, sec'het ha kenweet.

Skeud treuzwelus an dour o tiskenn eus eul lestr.

Eun armel-brenn nevez.

Lotuz ar stank douret gant ar glao.

AR FLEUT

Nag hoalus eo son ar fleüt a c'hoarier dre c'houeza war an tu a zo toullouigou ennañ. A-wechou e klever ar son boemus diamen, o tostaat goustadik. Dedenna a ra ar galon. A-wechou all ez eo tost ar son, ha pellaat a ra goude ; hen klevout a reer neuze a-bell-bras. ...ha strafuilhet-holl e vezan.

Ne vern penaos ez it, war droad, en eur c'harr, pe war varc'h, mat eo kas eur fleüt ganeoc'h. Ne ziaez ket ac'hanoc'h, e doun ar c'hodell pe kuzet en eur pleg eus an dilhad. N'he gweler ket. Pa ouzon e kas eun den e fleüt gantañ bepred, sur oun ez eo eun den blizidik. Pa anavezit an ton eo dreist-holl e vezit fromet. Klask a rit e adkavout. Bamusat amzer !

Er beure-mañ e kavan e-tal va c'hlouedenn eur fleüt chomet eno war-lerc'h eun den-a-lez. Na bourrus eo klask piou eo ar perc'hen ! Prederia a ran, ha neuze e ran va soñj. Paka a ran ar fleüt ake-tus. Kas a ran va matez da di ar paotr. Hañvalout a ra d'in ez eo eul lizer a gasan. Nag hoalus eo kement-se !

Son skiltrus ar sutell-gorz am hegas. Ne c'hellan e geñveria nemet ouz garm amprevaned an dilost-hañv, garm ar grilh. Atahinus eo a-dost. Ha pa c'hoarier fall warni, droug a sav ennoun ken na feukan.

Eñvori a ran eun devez-lid en Azeuldi Kamo. Eur plac'h yaouank, re abaf evit en em ziskouez d'an Impalaer, a c'hoarie flour war ar fleüt er skeud. Na dudius e oa an ton aonik-se ! Selaou a rae pep unan, evel dre huñvre. Dizale e stagas eur c'hoarier all da eila, didrouzik, an ton a c'hoarie ar plac'h. Bamet e oa pep kalon. Eur from a redas e-mesk ar genlidourien, hag e trivlias ar bleo war ar pennou, — zoken ar bleo kempennet en eun doare skoul-madellek ha gouiziek.

Neuze e teuas eun tolpad marellet a gorollerien

hag a sonerien davet an Impalaer. Eur weledigez hud e oa !

TRAOU A ZISMEGANSER

Eun den re vat.
Eun ti o sellout ouz ar c'hreisnoz.
Eur c'hoziad re goz.
Eur plac'h hedro.
Eur voger-bri diskaret.

TRAOU A LAKA STRAFUILH ENNOC'H

Ar vagig skañv, pa vez dirollet ar mor, a laka strafuilh ennoun bepred.

Eun deiz ez is e-barz eur vag da bourmen. Gwe-levi a rae an heol. Sioul e oa gorre ar mor, sioul-meurbet. Lavaret e vije bet danvez teo, glas-skañv. Piou en dije bet aon da vageal en deiz-se? Samou-raied yaouank va zi a roeñve en eur gana. Heson e save o moueziou a-us d'an dour. Laouen edon o tiskouez an arvest-se d'an uhelidi a oa ganin.

Kent pell, avat, e savas ar gwent hag e stagas ar mor da houlenna spontus. Taget e voen gant ar saouzan ha darbet e voe d'in sempla. Na risklus eo eur vageadennig !

Pa weler war ar mor eur vagig, e lavarfed eun delienn vambouz kaset-digaset gant an avel. Koroll-li, neui ha ruza a ra an delienn.

Pa welan maouezed paour o vont e-barz ar mor da vezina pe da besketa, p'o gwelan o stoui hag o

spluja, e lavaran ouzin va-unan, enkrezet : « Ha ma torrfe ar gorden a stag o dilhad war o dioulez ? ». Ra vo graet ar vicher-se gant gwazed, mat ! Merc'hed, avat, ne gomprenan ket. Ha merzout a ran neouac'h gwazed, azezet dibreder-kaer en o bagou o kana, tra ma labour ar merc'hed. Strafuilhet e vezan atao gant ar gorden-se, war var terri.

TRAOU MANTRUS

Eur c'hi o harzal e-pad an deiz.
Eur gidell en nevez-amzer.
Eun dilhad ruz-bleuñv-kerez pa 'z eo aet ar goañv e-biou.
E kambr ar vaouez wilioudet eur bugelig maro.
Eur fornigell vihan, mouget an tan enni.
Eur blenier-karr o wallgas e ejen.
Eun den gouiziek n'en deus nemet merc'hed.
Unan o tont d'am zi, tra m'oun bet-me betek e di. Degemeret oun fall, tra m'eo-heñ degemeret mat-tre. Hegus eo.
Eul lizer o tont a ziwar ar maez, ennañ meneg ebet a brof na kelou souezus. Ma teufe al lizer eus ar gêrbenn, ne vefe ket ken displijus. Rak neuze, da vihana, e vefe ennañ eun danevellig dudius, bourrus, a-zivout tud al Lez.
Kas a rit da unan bennak eul lizer kempennet mat-tre. Gortoz a rit ar respont, ha ne zeu ket. Soñjal a rit : « souezus eo... » Neuze e teu en-dro al lizer, ho poa skoulmet ken mistr. Damouchet ha kousiet eo bet gant ar c'hannad a zalc'h anezañ en e zourn. Al linenn graet gant ar barrig-liva evit

e siella a zo diverket. Ar c'hannad a lavar : « ne oa den », pe c'hoaz, « n'eo ket bet kemeret en abeg d'eur c'hañv », pe eun dra bennak evel-se. Na doanius, na glac'harus eo !
Tra all. Kaset hoc'h eus eur c'harr da glask eur c'har pe eur mignon. Ar c'harr a zeu en-dro. An holl a red er-maez eus an ti, o lavarout : « emañ o tont ! » Hogen ar c'harr a ya rag-eeun er c'harrdi. Klevout a reer trouz ar brec'hiou o koueza. Petra 'zo erru ? Ar blenier a lavar : « ne oa nikun », pe « ne c'heller ket dont hizio ». Hag ez a kuit, ha netra n'eo deut er-maez eus ar c'harr, nemet an ejen !
Tra all c'hoaz. Eun deuñv yaouank a oa bet degemeret en tiegez. Gant trouz bras e oa bet embannet ar c'helou dirak an holl. Eun deiz, ne gaver mui an deuñv neblec'h. Pebez dismantr ! Lezet e oa bet da zarempredi eur vaouez eus ar Palez. E c'hortoz a reer koulskoude. En aner !
Eur vaouez hag a zo karget da ziwall eur bugel a ya kuit en eur lavarout : « ne chomin ket pell ». Ar bugel a c'houlenn ma teuy en-dro. Klask a reer e frealzi. Kemenn a reer d'ar vaouez : «distroit buan ». Respont a ra : « a-raok warc'hoaz n'hellan ket ». N'eo ket doanius hepken. Kasaus eo. Mantretoc'h c'hoaz eget ar bugel eo ar gwaz en doa goulennet digant e vignonez dont en-dro.
Gortoz a ran unan bennak, diwezat en noz. A-daol-trumm e skoer goustadik war an nor. Kas a ran da c'houlenn : « piou 'zo aze ? » Siouaz, bez' ez eo unan na c'hortozen ket, unan ha na ra netra d'in e welout. Mantrusat tra ma 'z eus !

Eur beleg, da argas an droukspered, a hej e orseledou hag e chapeledou, hag a ra jestrou bras en eur fraoñval evel eur grilh. N'eus netra, avat, arouez ebet o tiskouez e vije tec'het an diaoul. Tud an tiegez, paotred ha merc'hed, bodet en-dro d'ezañ, a sav disfiziañs enno. Ar beleg en em zifret hag a yud pedennou. Mann ebet. Neuze e tap krog adarre en e orseledou hag e chapeledou. Ne glask mui kas kuit an diaoul. Anzav a ra eo dic'halloud, evit ar mare. Skuiz eo. Bazailhat a ra. Lakaat a ra e vizied da dremen en e vleo. Skraba a ra e benn. En diwez ec'h en em astenn hag en em ro da gousket. Ne c'heller ket kavout kement-se brao.

Eur merour, hag a zo e spi beza anvet hep dale da c'houarner eur rannvro, a zo aloubet e di gant e vignoned hag an dud a ra an aluzen d'ezo, deredet a bep korn eus ar maez. Mont ha dont a ra ar c'hirri. En em dolpa a reer en-dro d'an azeulvaou a vo gweladennet gant ar gouarner nevez. Debri, eva, festa a reer e-kreiz al levenez. Lida a reer e verz-mat en a-raok. Koulskoude, betek beure deiz diweza an anvaduriou, ne zeu nikun da skei ouz e zor da gemenn ar c'helou mat. Emañ an holl o c'hedal. Gortoz a reer gourc'hemennou rakrederien ambrougadeg an uhelgargidi o deus graet an anvaduriou hag a zo war vont er-maez eus ar Palez. Ar servijerien, aet da glask kelou adal an derc'hent, a zeu en-dro brevet ha nec'het, o krena gant ar riou. Ar vignoned chomet en ti a laka evez da zerc'hel o zeod. N'eus nemet an dud diwar ar maez hag a aters : « peseurt karg en deus hor Mestr ? » Respont a ra ar servijerien, goapaus : « dic'houarner

ar rannvro-mañ-rannvro ». Ar re o doa bet fiziañs a gouez o meud en o dourn. Antronoz veure ez a kuit ar c'houlennerien a oa leun an ti ganto, an eil war-lerc'h egile. Darn a gont war o bizied ar rannvroiou a vo da rei a-benn bloaz. Mantrus eo !

Kaset hoc'h eus da unan bennak eur varzoneg, eus ar boemusa, war ho meno. Respont ebet. Mar deo eul lizerig a garantez ez eo gwasoc'h c'hoaz. Neuze da vihana e tleer respont eun dra bennak, ha pa ne vefe nemet displegadennou a-zivout « an amzer, a zo brao » pe ne vern petra evel-se. Dizereat eo menel hep lavarout grik.

Eun aotrou a c'hiz koz, hag en deus amzer da goll, o sevel barzonegou hervez ar stumm gwechall en enor d'eur plac'h yaouank-flamm, beo ha dilu.

Prederiet hoc'h eus pell amzer, ha kemennet hoc'h eus goude d'eur micherour a oa ampart, a grede d'eoc'h, ampartoc'h eget ar re all, ober eun aveler evit eur gouel. Dont a ra an deiz. Degouezout a ra an aveler : fichet eo ken divalo ma n'ho pije kredet morse !

Neb a ankounac'h rei eur gopr d'ar c'hannad a zegas d'ezañ eur prof, da geñver eur c'hanedigez pe eun disparti. Zoken d'ar re a zeu davedoc'h gant eun netraig dister e tleit rei eur pezig-mouneiz bennak. Eur prof dic'hortozet, soñjit, a ra plijadur atao. A-wechou e teu eur mevel d'ar red, e galon o lammat, o kredi en deus da seveni eur gefridi a bouez. Digeri a rit al lizer, ha n'eo netra. Ne roit mann d'ezañ. Mantrus !

Eun ti a zo bet degemeret ennañ eur mabeg abaoe

pevar pe bemp bloaz. Ha koulskoude n'eo ket poent c'hoaz aoza ar gambr-wilioud. Mantrus !

Eun den koz hag e wreg o voredi hag o venel kousket e-kreiz o bugale hag o bugale-vihan. Ar re-mañ o sellout outo, sebezet.

Kibella raktal goude dihuni : hegasus eo !

Glao o koueza diehan da zeiz diweza ar bloaz.

Gouestlet hoc'h eus yuna e-pad eur prantad hir, ha setu ma ankounac'hait eun deiz.

Eur vagerez hep laez.

Eun dilhad gwenn d'an eizvet miz.

TRAOU MISTR

Eun dilhad gwenn war eun dilhad ruzik.

Pichoned an houad gouez.

En eur volenn vetal nevez, skourn fruket gant siroz.

Bleuniou glisin ha prun goloet a erc'h.

Eur poupig koant o tebri sivi.

AR GAZEZ HAG AR C'HI

Kazez enorus an Impalaer, anvet Miobou-no-Omoto, a oa eur c'hoant a loenig, ha roet e oa bet d'ezi gant he mestr ar pempvet renk el Lez. Eun deiz e oa aet kuit eus hor c'hambr hag edo o kantren er-maez. Ar Plac'h a Enor a oa karget d'ober war he zro a c'halvas anezi :

— Amañ dioustu, pez divergont !

Hogen ar gazez ne rae van. Tommheolia a rae lezirek en eur astenn he skilfou.

Ar Plac'h a Enor, da ober aon d'ezi, a c'halvas ki an Impalaer, anvet Okinamaro :

— Okinamaro, pelec'h emaout ? Deus amañ buan ka krog enni, krog er gazez enorus !

Ar c'hi, o kredi e komze a-barfeted, a sailhas war ar gazez. Houmañ, spontet, a dec'has a-dreñv eur skramm, er sal-breja. Eno edo an Impalaer. Kemer a reas, souezet-bras, ar gazez etre e zivrec'h. Neuze e c'halvas tud al Lez ha Tadataka, skriver ar Palez. Gourc'hemenn a reas d'ezañ :

— Tapit krog en Okinamaro, hag karluit-heñ en Enezenn ar Chas dioustu !

Ar vevelien en em lakaas da redek war-lerc'h ar c'hi gant eur safar bouzarus. Evit ar Plac'h a Enor hag he doa atizet ar c'hi :

— Lemel a ran va fiziañs diouti, eme an Impalaer, ha terri a ran he c'harg.

Mont a eure ar Plac'h d'he c'hambr, da c'hortoz youl vat an Impalaer.

Kannet hag argaset e voe ar c'hi gant ar vevelien. Paour kaez loen ! Kement a lorc'h a oa ennañ o vale dre liorz an Impalaer ! D'an trede deiz en trede miz, pa oa bet degaset er Palez, garlantezet a haleg ha kurunennet a vleuniou pechez ha kerez, ne oa ket e gortoz eur seurt planedenn. Paour kaez loen, a veze atao en hor c'hichen e-pad ar predou !

Abaoe tri pe bevar devez edomp o soñjal ennañ hag o klemm anezañ, pa glevjomp, war-dro kreisteiz, yudadennou truezus. Pe gi a c'hellje harzal ha kestal ken kreñv ? War se e teuas eur mevel, hag a lavaras d'imp :

— Spontus eo ! Emañ daou ward o foeta ar paour kaez ki, a zo dare da vervel. Kanna a reont anezañ, peogwir eo deut en-dro d'ar Palez, goude beza bet harluet.

Truez a zeuas d'in, hag e kasis unan bennak da herzel. pa davas pep trouz. Ar mevel a zistroas hag a lavaras d'in :

— Talpet eo. Taolet o deus e gorf dreist ar voger.

D'an abardaez, tra m'edomp holl keuziet gant maro an aneval kaez, setu ma tostaas eur c'hi koeñvet-spontus, en eur grena.

— Daoust hag Okinamaro e vefe ? emezomp.

E c'hervel a raemp, hogen ne rae van. Darn eus ar Plac'hed a Enor a lavare e oa heñ, darn a lavare ne oa ket.

— It da glask Oukou, eme an Impalaerez. Hounnez a anaveze mat anezañ.

Oukou a sellas ouz ar c'hi, hag a lavaras :

— Heñvel eo eun tammig ouz Okinamaro. Hogen n'eo ket heñ an hini eo. Kalz re lous eo hemañ. Hag ouspenn, pa c'halvan anezañ ne zeu ket, e-lec'h dont lirzin davedoun. Lazet eo bet Okinamaro, hag e gorf stlapet dreist ar voger.

E-pad an noz e rojod boued d'ar c'hi divalo, hogen ne zebras ket. En diwez ec'h anzavas an holl Blac'hed ne oa ket d'imp ar c'hi-se.

Antronoz, beure-mat, ez is da gaout an Impalaerez da gempenn he bleo d'ezi. O sellout ouz he melezour, setu ma welas ennañ ar c'hi, souchet ouz troad eur peul.

— Siouaz, emezi, na trist eo beza kannet ha lazet Okinamaro ! Loen kaez ! Petra a c'hoarvezo gantañ er buheziou da zont ? Hep mar en deus gouzañvet kalz !

O klevout se, e stagas ar c'hi da grena ha da ouela dourek.

— Sur a-walc'h ez eo hemañ Okinamaro, emezoun, hogen ne gred lezel nikun d'e anavezout gant aon da veza kannet adarre.

An Impalaerez a lakaas ar melezour a-gostez, hag a c'halvas :

— Deus, Okinamaro, deus amañ !

Ar c'hi a skoachas en eur chilpat gant al levenez. An holl en em zastumas da welout al loen-se, a oa ken stag ouzimp. An Impalaer a zeuas, hag a lavaras o vousc'hoarzin :

— Betek eur c'hi hag a ziskouez kement a fealded !

Evel-se e voe pardonet Okinamaro ha deut mat adarre.

TRAOU A ZIFORC'H

Yez eur gwaz ha yez eur vaouez.

Yez an dud izel : atao ez implijont re a c'heriou.

Yez eur boñz.

Eun druez eo lakaat eur bugel karet da vont da veleg ! Frouezus e c'hall beza ar vicher, evit gwir. Hogen, bez' ez eo kemer ar c'hrouadur kaez evit eun tamm koad. Bez' e rank an diskibl tremen gant boued treut ar binijenn. Ne dle ket, zoken hep ober a-ratoz, teurel eur sell etrezek ar merc'hed. Ma tesk argas an drouksperedou, krisoc'h c'hoaz e vo e vuhez. Ret e vo d'ezañ studia, pirc'hirina d'ar

meneziou santel, e-kreiz arnodou poanius. Ma teu da veza brudet e vo galvet a bep tu ha ne astalo ket. Ma van kousket, faezet gant ar skuiznez, e-tal eur c'hlañvour, e lavaror : « ne ra nemet kousket ! » Diaesat micher ! Gwir eo ne dalvez kement-se nemet evit an amzer gwechall. Bremañ e vezer boas da vont muioc'h war ar plaen.

TRAOU SOUEZUS

Emaoc'h o naetaat eur grib. A-daol-trumm e torr.

Emaoc'h eun deiz en eur c'harr. Kavout a ra d'eoc'h ez eo kempouezet-mat ha pounner. Hogen trumm, troc'holia a ra. Na souezus eo !

Eur bugel o lavarout divergont-kaer traou mezus dirak tud a dlefe kaout doujañs outo.

Gortoz a rit a-hed an noz eun den a dle dont. Tarza a ra ar goulou-deiz. Ne zeu nikun. Dargudi a rit, daoust d'eoc'h, e-pad eur pennad. Tremen a ra eur vran o koagal : « Ka a a ». Ha setu ma spurmantit an oabl... an deiz o lugerni ! Souezus eo !

Lezet hoc'h eus eun dra bennak da goueza, eur voest, da skouer. Skigna a ra ar pez a oa e-barz tro-war-dro. Pebez souez !

Daou ziñs strinket war an daolenn a verk an hevelep niver. Gounezet em eus !... hogen unan bennak en deus troet eun diñs hep gouzout d'in.

Eun den o komz atao a-zivout traou n'anavez ket ha n'en deus gwelet biskoaz, hep lezel da gomz

an den a zo gantañ, hag en dije lavaret eun dra bennak a bouez.

Emaoc'h o tenna gant ar wareg. Klaoustre hoc'h eus graet da viza mat. Emaoc'h o krena, o krena... Tenna a rit koulskoude. Setu ma nij ar bir a-dreuz, war eun tu na c'hortozec'h ket... Souezusat tra !

AR BECHEZENN

Eun deiz a viz genver e teuas an oabl goloet a gogus teñval. A-dreñv d'ar c'hogus, avat, e lugerne an heol, eun dudi hen gwelout. Dirazoun e oa eul lochennig dister en eur park dilezet, fraost, an douar anezañ o wagenna direiz. War an dachenn baour-se, ken doanius, e oa kresket eur wezenn-bechez fresk ha koant, he skourrou o tiskenn, glas diouz eun tu, teñvaloc'h diouz an tu all, gwisket mistr gant an daou liou-se. Lavaret e vije bet diou bastell livet-disheñvel eun dilhad.

Setu avat ar pez a welis :

Eur c'hrennard, kaer e vleo, gwevn e gorf, o teurel e sae seiz a-gostez, a bignas er wezenn. Edo unan eus e genseurted en traoñ, gwisket en eur sae skañv, warni eur c'himono ruzik-prun, botou plat en e dreid. Hag hemañ, o c'hervel e vignon kludet war ar wezenn, a hope :

— Ata ! kutuilh d'in eur skourrig koant, m'az ped.

Neuze e teuas eur bagad kouerien yaouank, d'ezo bleo kaer ivez, gwisket e kimonoiou roget, mous-tret, dislivet, hoalus-kenañ. Garmi a raent holl :

— Trouc'hit d'imp skourrou d'ober morzoliou-hud !

Hag e koueze ar skourrou evel glao eus lein ar bechezenn. Hag an holl heligenta da glask o zapout diwar nij. Na fentus e oa o c'hlevout o huchal :

— Hemañ d'in-me !... d'in-me !... d'in-me !

A-daol-trumm e teredas eur c'houer koz, gant bragou du, hag a lavaras :

— Me ivez a fell d'in kaout skourrou.

— C'houi a deurvezo ganeoc'h gortoz, eme ar c'hrennard kludet war ar wezenn.

O klevout se ez eas ar c'houer koz e kounnar. Ma stagas da horjella ar bechezenn kement ha ma c'hellas. Ar c'hrennbaotr e vleo kaer a gripe e-giz eur marmouz ouz kef ar wezenn hejet-dihejet gant divrec'h ar c'hoziad. Na bourrus e oa !

Seurt arvestou a welin, spi am eus, pa vo frouez er prunenned.

TRAOU ARVARUS

Debri sivi en deñvalijenn.

Rei d'eur servijer nevez, dianav, traou a briz da gas da unan bennak.

Mamm eur boñz o chom hec'h-unan, o veza m'eo aet he mab da veva en digenvez e-pad daouzek vloaz war ar menez.

Eur poupig na oar ket komz c'hoaz, o wic'hal hag oc'h en em zifreta hag o teurel e gorf en a-dreñv, kentoc'h eget ho lezel d'e gemer war ho tivrec'h.

TRAOU A RA D'EOC'H GOUELA

C'houeza e fri, ha komz goude.

Divleva e valvennou.

Debri sezo.

Goude glao, an takennou o kroumma korzennou-plant karget a vleuñv. Neuze e kouez an takennou, unan-hag-unan, hag ec'h adsav ar gorzenn en eun taol, evel dieubet gant eun dourn madelezus. Froma a ra va c'halon.

Klasket em eus komz gant tud all a-zivout kement-se. Selaouet o deus ouzin, seven, hogen dizeblant. Hag e choman gant va soñjou. Daoust ha n'eo ket iskis ?

AN EIL HAG EGILE

Divizet o deus en em ranna, ober evel estrenien. Eun deiz ,dre zarvoud, e kejont an eil gant egile. Paotr pe blac'h, eun trivliad espar a sav en o c'hreiz. Pep hini a soñj : n'em anavezo ket. Striva a reont da venel dizeblant, dizeblant-mik. N'eo ket mezus : fromus-meurbet ez eo. An hini a oa gwechall karet, kehelet, dispar, n'en deus mui talvoudegez ebet evit egile. Penaos e c'heller evel-se kaout eun ene maro ? Ne gomprenan ket.

TRAOU DIHUEDUS

E miz mae, ma 'z it d'ober eun dro war ar menez, souezou plijus ho pezo. Dour ar froudou bihan a

red e traoñ ar stankennou a zo treuzwelus ha glas. War ar glannou ez eus geot hir ha rouestlet, e-giz pallennou bihan. Dindan ar geot ez eus poullou dour sac'h, dizoun. Hogen pa lakait ho troad enno, e strink an dour betek ho penn, hag ez oc'h sparfet. Fentus eo.

Tremen a rit en eur c'harr war eun hent. Spinet oc'h gant skourrou ar gwez. Karout a rafec'h o faka, hogen nijal a reont kuit. Aet eo ar c'harr e-biou. Dipitus eo.

Emaoc'h en eur c'harr. Ar rod a vres louzeier c'houez-vat. Frond ar c'horzennou friket a zo ski-gnet gant an avel tro-war-dro d'ar c'harr e-pad eur pennad, hag ez a da get.

Pa vez tomm-grizias an hañv, an dud o tont evel spesou da aveli o fenn d'ar selin.

Kirri an uhelidi o redek helebini. Kirri all a dremen, hanter c'houzizet ar skramm-prenestr warno. Merzout a reer, luc'hedheñvel, eun dremm, pe ziou. Gouyen eo an avel a sav d'o heul. Pa sil ermaez eus ar c'hirri-se sonerez eur gitar pe eur fleüt, n'eus tu ebet da zisplega pegen boemus ez eo. Karout a rafec'h herzel anezo, lavarout : « n'it ket ken buan-se ! » Hogen tremen a reont, siouaz, o lezel war o lerc'h eur c'houezig sebezus, hini an oc'hen hag ar buoc'henned staget outo hag hini ar sugellou. Karout a ran ar c'houez-se, hag heñ iskis.

En nozveziou du, goulaouennou-tan koad-pin kirri kenta an ambrougadeg a lez eur stlejennad frond war o roudou, a red a-hed an aridennad-kirri a-bez. Bourrus-kenañ e kavan ar frond-se.

AR ROUDOUZ

Pa splann al loar e vourran o treuzi ar stêr dre ar roudouz en eur c'harr stlejet gant eun ejen. Pep kammed a ra al loen, e torr ar gorre e-giz eun daolenn strink, ha neuze e vez strafuilhet an dour : houlennouigou arc'hant o redek an eil war-lerc'h eben en eur vervel. Kaer-meurbet ez eo.

AR FALSTAMALLOU

Ar vrud a red ez eus bet eur gwaz o tremen an noz er Palez, ha n'en doa ket ar gwir da veza eno. Lavarout a reer eo bet lakaet war e benn eun tog ledan evit tec'hout e kuz abred diouz ar beure. Lavarout a reer ez eo eur paotr kenedek hag a zoare.

Ha me souezet. Klask a ran. Pe itron he deus miret ar mignon-se en he c'hichen ? Goulennata a ran an dud... Siouaz ! Petra 'glevan !... Lavarout a reer ez eo me an hini gablus ! War se e teu eur c'hannad da gas d'in eul lizer a-berz an Impalaerez, o c'houlenn eur respont raktal. Digeri a ran, ranell. Bez' e oa e-barz eun dresadenn : eun dourn krog en eun tog ledan-divent, hag ar c'homzou-mañ :

Run-an-Tri-Zog-Ledan
Er ruzell-veure war ar menez...

Ret e oa d'in respont, en eun doare resis ha doujus war eun dro, d'an Impalaerez a zo bet atao ken madelezus em c'heñver. Pebez trubuilh, pa 'z

eus brudou fall o redek ! Tresa a ris war eur baperenn eur gweledva roudennet a c'hlao, hag e skrivis dindan :

Evel ar glao-mañ
E kouezo ar falstamallou.

Ne glaskis ket en em zifenn en eun doare all. An Impalaerez a zisplegas kement-se d'ar Plac'hed a Enor en eur c'hoarzin forz.

PERAK MONT E KOUNNAR ?

Ne gomprenan ket perak ez afe eun den e kounnar abalamour ma troukprezeger diwar e benn. Morse ne vez didalvoud an tamallou, hag an dud ne bismigfent ket, ma vefent dizeblant-krenn en ho keñver. A dra sur, lavarout droug n'eo ket mat. Hogen mirout droukrañs ouz ar re o deus kavet abeg ennoc'h a zo rei pouez da netra. M'em eus eun tammig karantez ouz an hini en deus va abeget, pe ne lavarin groñs, o soñjal en deus mennet ober vad d'in, pe e zigarezi a rin. Ne vern penaos, derc'hel a rin ar pez a soñjan em c'halon, ha ne rannin ger a-enep va mignon. Ma ne garan ket an hini en deus droukprezeget war va divout, hen talvezout a rin d'ezañ dre flemma anezañ dirak an holl. An holl a c'hoarzo goap d'ezañ, hogen me ne gounnarin ket.

GWELEDIGEZ

Teñval eo ar gambr. Emañ eur vaouez, yaouank ha koant, kaer he bleo, o lenn eul lizer ouz skleur

eur regezenn diframmet diouz he glaouier. Letern na goulaouenn ebet. Tremen a ra ar vaouez yaouank, war al lizer a garantez, sked damruz ar c'hlaouenn-veo, hag a lec'h da lec'h e tigej ar geriou.

SERRNOZI A RA

Serrnozi a ra. Ne welan ket ken da skriva pelloc'h. Echui a ran. Peuruzet eo ivez va barrig-liva.

Er skridennig-mañ em eus lakaet kement am eus gwelet gant va daoulagad ha merzet gant va c'halon. Lakaat a raio marteze meur a zen da vroc'ha. An notennou-mañ am eus savet, er gêr, pa vezen enoeet, n'eo ket evit o diskouez. O c'huzet em eus. Ne c'hellan ket bremañ mirout a ouela.

Setu amañ penaos e teuis da skriva an notennoumañ :

Eun deiz, breur an Impalaerez Sadako a ginnigas eur strobad paper gwenn d'e c'hoar. Houmañ a lavaras d'in :

— Petra a c'heller skriva war se ? An Impalaer en deus lakaet endeo eilskriva Istor bro Sina.

Respont a ris e karjen ober eur goubenner gant ar strobad paper kaer-se. An Impalaerez a lavaras d'in :

— Mat ! kemerit-heñ.

E implijout a ris neuze da skriva rac'h an netraigou-mañ, a gavor hep mar mibilius-meurbet : marvailhou fentus, marvailhou skouerius, merzadennou, barzonegou, va soñjou a-zivout ar gwez, an evned, an amprevaned, ha n'eo ket kement-se, evit

gwir, ken dudius hag e kreden. Ar re a lenno an notennou-mañ a welo piou oun, penaos oun bet desket ha desavet, ha pismiga a raint. Gwaz a se ! Skrivet em eus da dremen va amzer, hep urz na c'hoantegez, hervez ma teue em penn ar menoziou. Diarvar oun ez int kalz a-is d'ar skridou lennegel all. Padal, meur a hini en deus diskleriet e oant skrivet mat-kenañ. Ha n'eo ket souezus ?

Gellout a reot lenn em ene. Kavout a reot e veulan ar pez a abegit, hag e kasaan ar pez a briziit.

Diskouezet eo bet va notennou d'an dud. Eun druez eo !

Notennou

AR SIZUNVEZ VREZONEK

Eur sizunvez vrezonek, pe eun doare skol-hañv, a zo bet graet e dibenn miz eost, e Sant Gwaeg, gant eun nebeut tud yaouank. Biskoaz e Breiz Vihan ne oa bet gwelet kemend-all, tud desket oc'h en em voda da gomz brezoneg etrezo ha da studia ar brezoneg. Ar re a zo bet eno a zo hep mar e-touez ar re wella e Breiz. Bez' ez eo, d'am meno, darvoud pouezusa an hañv. Studia hag implijout ar yez, n'heller ober netra gwelloc'h evit hor bro en amzer-mañ. Ouspenn se, dre en em dolpa eur wech ar mare da labourat, e krouer eun doare buhez hag eur spered kevredigezel hag a ra diouer d'imp, a-skign ma 'z omp holl. pep unan kluchet en e dammig lochenn.

AR SIMBOL

Teir Arnodenn ar Simbol a zo bet graet hevlene, unan e Paris (Bro-C'hall), d'ar 17 a viz mae, unan e Sant Gwaeg (Kerne), d'ar 27 a viz eost, unan e Brest (Leon), d'an 20 a viz gwengolo.

Setu amañ roll gwiriet ar re a zo bet kavet barrek :

1. *E Paris :*

An Ao. Roparz Aodig, Paris.
An Dim. Fant Rozec, Paris.

2. *E Sant Gwaeg :*

An Ao. Loeiz Andouard, Roazon.
An Ao. A. Keravel, Montroulez.
An Ao. Yann Delalande, Montroulez.
An Ao. Gwilherm Saout, Sant Gwaeg.

3. *E Brest :*

An Ao. Paol Ar C'horfa, Gwipavaz.
An Ao. Erwan Berthou, Sant Mark.
An Ao. Frañsez Kervella, Loperc'hed.

Degas a reomp da soñj e vez graet en Arnodennou ar Simbol gant an tri levr da heul : *niverenn 14* Gwalarn, *Istor ar Bed (levrenn genta), Sketla Segobrani (trede levrenn, pp. 59-117).*

Diwar ar c'henta a viz mezeven 1932, avat, e vo implijet : *niverenn 32* Gwalarn (*Diarmuid ha Grainne*), *Istor ar Bed (eil levrenn), Telenn Arvor ha Furnez Breiz, gant Brizeug.*

A-zivout ar Simbol, sellit ouz *Gwalarn*, niv. 15, p. 64, — niv. 16, p. 86, — niv. 17, p. 92, — niv. 18, p. 101, — niv. 19, p. 101, — niv. 22, p. 105. Bez' e c'hellit ivez goulenn *levrig ar Simbol* (priz : 10 gwenneg) digant merour *Gwalarn.*

« AR BAGANIZ » E PLOUESKAD

C'hoariet eo bet « *Ar Baganiz* », pez Tanguy Malemanche, evit ar wech kenta e brezoneg, d'ar sul 23 a viz eost e Ploueskad. N'o doa ket bet ar c'hoarierien kalz amzer da zeski o roll, ha ne oant ket holl ken ampart ha m'o dije gallet beza gant muioc'h a labour. Unan hepken, an hini a oa Fant, a c'hoarias mat-tre e gwirionez. War a lavarer e c'hoarior « *Ar Baganiz* » adarre e-pad ar goañv. Fiziañs hon eus e tizo ar c'hoarierien ober kalz gwelloc'h, dindan renadur speredek ha kalonek an Ao. Toulemont.

KELTIA

Degouezet eo ganimp kenta niverenn eur gelc'hgelaouenn nevez, *Keltia*, a venn beza eul liamm etre arzourien ha skrivagnerien ar broiou keltiek. An niverenn hon eus bet a zo moulet e saozneg. Eur mouladur gallek a zo ivez. D'imp-ni, Breiziz, ne zegas an niverenn genta netra nevez. Gortozomp an eil eta evit barn.

ISTOR BREIZ

War *v-Breiz* e vouler bep sizun eur pennad eus « *Istor Breiz* » an Ao. Poisson troet e brezoneg unvan, ha troet mat-kenañ.

EUL LEVR NEVEZ

Menegomp eul levr nevez, hogos holl e galleg, *La Chanson des Siècles Bretons*, gant C. Le Mercier d'Erm. Fellout a ra d'an oberour proui ez eus bet eun emskiant vroadel e-touez ar werin e Breiz, oc'h en em zisplega er barzonegou hag er c'hanennou-pobl. Ne ouzon ket, avat ha n'eo ket ar c'hontrol en deus diskouezet.

AR GOUEZELEG EN ALBA

Hervez niveradur diweza ar bobl, graet hevlene, ez eus e Bro-Skos 137.149 a dud o komz gouezeleg. Bez' ez eo 13,6 dre gant nebeutoc'h eget dek vloaz 'zo. Abeg an diskenn a vefe dreist-holl an divroerez d'ar Stadou-Unanet ha d'an Trevadennou.

BREZONEG AR VUGALE

Setu amañ roll ar profou hon eus bet e miziou gouere, eost ha gwengolo :

An Ao. Clisson : 25 l. — An Ao. Vallée : 50 l. — An Ao. Dussaix : 20 l. — An Ao. Patry : 10 l. — Eun nebeut merc'hed yaouank a Zouarnenez : 50 l. — An Ao. Pichon, Miliana : 10 l. — An Ao. Baron : 10 l. — An Ao. Morin de Linclays : 10 l. — An Ao. G. B. Kerverziou : 10 l. — An Ao. A. Michel : 3 l. 50 — An Ao. Henaff : 35 l. — An Ao. E. des Déserts : 70 l. — An Ao. E. Berthou : 4 l. — An Ao. Tinavel : 20 l. — An Ao. J. de Quelen : 5 l. — en holl 332 l. 50.

Setu amañ roll al levriou kaset :

Kastellin : 37 l. 50 — Da skigna e Bro-Leon : 60 l. — Brieg : 78 l. — Larred : 13 l. 50 — Pleveur-Bodou : 22 l. 50 — Dirinon : 10 l. — Sant-Brieg : 5 l. — Perroz-Gwireg : 10 l. — Trestraou : 5 l. — Boutillerie-lez-Amiens (Bro-C'hall) : 65 l. — Paris (Bro-C'hall) : 14 l. — Saint-Barthélémy d'Anjou (Bro-C'hall) : 10 l. — Lokentaz : 5 l. — en holl : 335 l. 50.

D'ar c'henta a viz here e chome e kef *Brezoneg ar Vugale* : 4.474 luriad.

Eur meneg a enor a zo dleet d'an Ao. Boisecq, a labour gant kalon da zastum arc'hant evit ar c'hef en Algeria, ha d'an Ao. des Déserts, en deus labouret kalz da skigna levriou e-touez ar vugale e-pad an hañv. D'ezo ha d'an holl donezonourien, trugarez.

ROLL-DIFAZIA

Faziennou a zo chomet en hon niverenn diweza, hini « *Ar Baganiz* ». Setu amañ roll ar pouezusa anezo :

P. 5 ha p. 53, lenn *ARVEST* e-lec'h *AVERST*.

P. 12, 6-vet linenn, lenn *pa zeu* e-lec'h *pe zeu*.

P. 78, 11-vet linenn, lenn *daou lesano 'zo d'in* e-lec'h *daou lesano d'in*.

P. 111, 4-e linenn, lenn *pinvidik 'oa* e-lec'h *pinvidik eo*.

TRUGAREZ

Hon niverenn diweza, hag hi o talvezout evit daou viz, a zo kalz tevoc'h eget diou niverenn lakaet a-gevret, dre largentez unan eus hor mignoned a Bloueskad, en deus roet d'imp eur prof a zoare evit moula.

Moulerez Kenwerzel Breiz, Roazon — *Ar Merour* : Y. DREZEN.

PRIZ : 3 LUR